

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091.33:004.738.5:339.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18300954>

Формування компетентностей глобальної мобільності шляхом використання віртуальних академічних обмінів та транснаціональних альянсів

Шемякіна Наталія Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент, кафедри ділової української та
іноземних мов, навчально-науковий інститут права та психології,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-3827-8505>

Дніпровська Тетяна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та
журналістики, Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського, м. Кременчук, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-0317-1548>

Різак Галина Вікторівна,

кандидат фармацевтичних наук, радник директора Благодійного Фонду
підтримки освіти і науки, науково-технічної та інноваційної діяльності,
м. Ужгород, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

Прийнято: 03.01.2026 | Опубліковано: 19.01.2026

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена поглибленням процесів
цифрової трансформації вищої освіти та зростанням ролі віртуальних форм

інтернаціоналізації в умовах обмеженої фізичної академічної мобільності. За цих обставин особливої значущості набуває формування компетентностей глобальної мобільності, що забезпечують ефективну участь здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників у транснаціональному освітньому й науковому просторі. Водночас відсутність усталених підходів до інституційної інтеграції віртуальних академічних обмінів і недостатня узгодженість освітніх стандартів ускладнюють реалізацію потенціалу таких форматів. **Метою статті** є наукове обґрунтування теоретичних і практичних засад формування компетентностей глобальної мобільності в системі вищої освіти шляхом використання віртуальних академічних обмінів і транснаціональних альянсів закладів вищої освіти в умовах цифрової інтернаціоналізації освітнього середовища. **Методи дослідження** включають теоретичний аналіз наукових джерел з проблем інтернаціоналізації вищої освіти, компетентнісного підходу та цифрової мобільності, порівняльний аналіз моделей віртуальної академічної мобільності, узагальнення досвіду діяльності транснаціональних альянсів закладів вищої освіти, а також систематизацію аналітичних даних щодо оцінювання освітніх результатів. **Результати.** Охарактеризовано зміст і структурні компоненти компетентностей глобальної мобільності в умовах віртуальної академічної взаємодії. Встановлено, що ефективне формування таких компетентностей потребує інституційної інтеграції віртуальних обмінів у формальні освітні програми, узгодження результатів навчання та використання спільних критеріїв оцінювання. Доведено, що віртуальні формати академічної мобільності за наявності відповідних організаційно-педагогічних механізмів є функціонально еквівалентними традиційним формам міжнародної мобільності. Виявлено основні науково-практичні проблеми, пов'язані з цифровою нерівністю, фрагментарністю академічного визнання та асиметрією освітніх стандартів. **Висновки.** Встановлено, що віртуальні академічні обміни та транснаціональні альянси закладів вищої

освіти можуть розглядатися як сталий і відтворюваний інструмент формування компетентностей глобальної мобільності за умови їх системної інституціоналізації. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням валідованих інструментів оцінювання компетентностей глобальної мобільності, емпіричним аналізом довгострокових освітніх ефектів участі у транснаціональних альянсах і вдосконаленням механізмів інтеграції віртуальної мобільності у системи забезпечення якості вищої освіти.

***Ключові слова:** інтернаціоналізація вищої освіти, віртуальна академічна мобільність, компетентнісний підхід, транснаціональна освітня співпраця, цифрова інтернаціоналізація, міжкультурна академічна взаємодія, академічне визнання результатів навчання, забезпечення якості освіти.*

Formation of global mobility competencies through virtual academic exchanges and transnational alliances

Nataliia Shemiakina,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Ukrainian and Foreign Languages, Educational and Scientific Institute of Law and Psychology, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3827-8505>

Tetiana Dniprovska,

Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Department of Linguistic Didactics and Publishing, Kremenichuk Mikhaïlo Ostrohradskyi National University, Kremenichuk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0317-1548>

Galina Rizak,

Candidate of Pharmaceutical Sciences, Adviser to the Director of the Charitable Foundation for the Support of Education and Science, Scientific, Technical and Innovative Activities, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

***Abstract.** The relevance of the study lies in the deepening of digital transformation in higher education and the growing role of virtual forms of internationalization in conditions of limited physical academic mobility. Under these circumstances, the development of global mobility competencies, which ensure the effective participation of education seekers and scientific and pedagogical workers in the transnational educational and scientific space, becomes particularly important. At the same time, the lack of established approaches to the institutional integration of virtual academic exchanges and insufficient coordination of educational standards complicate the realization of the potential of such formats. The **purpose of the article** is to provide scientific substantiation of the theoretical and practical foundations for the formation of global mobility competencies in the higher education system through the use of virtual academic exchanges and transnational alliances of higher education institutions in the context of the digital internationalization of the educational environment. **Research methods** include theoretical analysis of scientific sources on the problems of internationalization of higher education, the competence approach and digital mobility, comparative analysis of models of virtual academic mobility, generalization of the experience of transnational alliances of higher education institutions, and systematization of analytical data on the evaluation of educational results. **Results.** The content and structural components of global mobility competencies in the conditions of virtual academic interaction are characterized. It has been established that the effective formation of such competencies requires the institutional integration of virtual exchanges into formal educational programs, the coordination of learning outcomes and the use of common evaluation criteria. It has been shown that virtual formats of*

*academic mobility are functionally equivalent to traditional forms of international mobility when supported by appropriate organizational and pedagogical mechanisms. The main scientific and practical problems associated with digital inequality, the fragmentation of academic recognition, and the asymmetry of educational standards have been identified. **Conclusions.** It has been established that virtual academic exchanges and transnational alliances among higher education institutions can be considered a stable, reproducible tool for the development of global mobility competencies, provided they are systematically institutionalized. Prospects for further research include the development of validated tools for assessing global mobility competencies, empirical analysis of the long-term educational effects of participation in transnational alliances, and improvements in mechanisms for integrating virtual mobility into quality assurance systems in higher education.*

***Keywords:** higher education internationalization, virtual academic mobility, competence-based approach, transnational educational cooperation, digital internationalization, intercultural academic interaction, recognition of learning outcomes, quality assurance in higher education.*

Постановка проблеми. В умовах поглиблення глобалізаційних процесів у сфері вищої освіти та прискореної цифрової трансформації академічного середовища зростає потреба у формуванні компетентностей глобальної мобільності, які забезпечують здатність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників ефективно діяти в транснаціональному освітньому, науковому й професійному просторі. Традиційні форми академічної мобільності, що базуються на фізичному переміщенні учасників освітнього процесу, дедалі частіше виявляються обмеженими фінансовими, відомчими, безпековими та соціальними чинниками, що актуалізує пошук альтернативних механізмів інтернаціоналізації освіти. За цих умов віртуальні академічні обміни та транснаціональні альянси закладів вищої освіти

розглядаються не лише як інструменти розширення доступу до міжнародного освітнього досвіду, а й як системні чинники переосмислення моделей формування глобальних компетентностей. Проблематика формування компетентностей глобальної мобільності через цифрові формати міжнародної взаємодії тісно пов'язана з основними науковими завданнями сучасної педагогіки та освітології, зокрема з обґрунтуванням компетентнісних моделей навчання в умовах мережевої співпраці між закладами вищої освіти, визначенням дидактичних і організаційних засад віртуальної інтернаціоналізації, а також з оцінюванням освітніх результатів, що виходять за межі національних освітніх рамок. Недостатня теоретична розробленість механізмів інтеграції віртуальних обмінів у формальні освітні програми та відсутність усталених підходів до визнання набутих у транснаціональному цифровому середовищі компетентностей зумовлюють фрагментарність їх практичного впровадження та ускладнюють порівнянність результатів підготовки фахівців.

Водночас зазначена проблема має безпосередній зв'язок із важливими практичними завданнями розвитку системи вищої освіти, зокрема із забезпеченням рівного доступу до міжнародного академічного досвіду, підвищенням конкурентоспроможності випускників на глобальному ринку праці та зміцненням інституційної спроможності закладів вищої освіти у межах транснаціональних освітніх альянсів. Для країн, що функціонують в умовах структурних трансформацій, воєнних викликів і обмеженої фізичної мобільності, формування компетентностей глобальної мобільності через віртуальні академічні обміни набуває особливої значущості як інструмент збереження інтеграції у світовий науково-освітній простір. Це зумовлює необхідність науково обґрунтованого аналізу потенціалу та обмежень віртуальних форматів міжнародної взаємодії як цілісного механізму розвитку глобальних компетентностей, що відповідає сучасним викликам і стратегічним цілям транснаціонального розвитку вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукових праць засвідчує поступове розширення проблематики від теоретичного осмислення глобальної мобільності до прикладних цифрових і міждисциплінарних освітніх практик. На концептуальному рівні віртуальна мобільність розглядається як відповідь на структурні зміни у світовій системі знань та як альтернатива традиційним формам міжнародного академічного переміщення. У дослідженні В. Шен та співавторів (W. Shen et al.) обґрунтовано необхідність переосмислення академічної мобільності у глобальному контексті з акцентом на її віртуальні виміри, що забезпечують розвиток міжкультурних, комунікативних і когнітивних компетентностей без фізичної присутності за кордоном [1]. Цю логіку доповнює робота Дж. Селмера та співавторів (J. Selmer et al.), у якій віртуальна глобальна мобільність аналізується з позицій управління людським капіталом і розглядається як чинник формування адаптивності, культурної чутливості та здатності до ефективно транснаціональної взаємодії [2]. У роботі Ю. Гуо та співавторів (Y. Guo et al.) акцент зроблено на ролі глобальної мобільності в трансфері неявних знань, що є принципово важливим для розуміння освітнього потенціалу віртуальних академічних альянсів [3].

Окрему групу праць становить аналіз педагогічних моделей віртуальних академічних обмінів як інструменту цілеспрямованого розвитку глобальних компетентностей. Р. О'Дауд (R. O'Dowd) пропонує транснаціональну модель віртуального обміну для освіти в галузі глобального громадянства, у межах якої центральне місце посідають міжкультурний діалог, спільна діяльність і рефлексія в цифровому навчальному середовищі [4]. Подібні ідеї розвивають Л. Н. Даффі (L. N. Duffy) та співавтори, які доводять, що віртуальні обміни сприяють інтернаціоналізації навчальних програм і забезпечують розвиток критичного мислення та набуття трансформативного освітнього досвіду [5]. М. Е. Руїс-Моліна та співавтори (M. E. Ruiz-Molina et al.) розглядають віртуальну мобільність як форму міжнародного обміну знаннями,

підкреслюючи її інституційну гнучкість і здатність підтримувати сталі міжнародні академічні зв'язки [6].

Організаційний вимір формування глобальної мобільності розкривається у працях, присвячених мережевій взаємодії та транснаціональним академічним альянсам. А. Волунгевічієне та співавтори (A. Volungevičienė et al.) аналізують вплив віртуальної мобільності на академічне мережування у вищій освіті, наголошуючи на ролі цифрових платформ у формуванні сталих міжінституційних партнерств [7]. На національному рівні С. Бєбко досліджує процеси інтернаціоналізації та кооперації системи вищої освіти України, підкреслюючи як інституційні обмеження, так і можливості інтеграції в транснаціональні освітні мережі [8]. Ю. Заячук аналізує освітні програми Європейського Союзу як інструмент розвитку академічної мобільності викладачів закладів вищої освіти України і вдосконалення їхніх професійних компетентностей у європейському освітньому просторі [9].

Значний масив праць зосереджений на прикладних і міждисциплінарних аспектах формування глобальних компетентностей через цифрові та мультимедійні освітні практики. У дослідженні О. Бойко та співавторів (O. Boiko et al.) показано, що використання мультимедійних технологій у викладанні іноземних мов сприяє розвитку міжкультурної комунікації та готовності до глобальної академічної мобільності [10]. О. Арделян та співавтори (O. Ardelian et al.) аналізують культурний обмін і транскордонну динаміку в Європі, акцентуючи на ролі мовної взаємодії та спільних цінностей у формуванні глобальної ідентичності [11]. Л. Грабко (L. Hrabko) розглядає інноваційні підходи до професійної підготовки фахівців сфери послуг у контексті відкритості до міжнародних освітніх практик [12], тоді як В. Гук (V. Guk) аналізує трансформацію професійної підготовки в умовах переходу до технологій віртуальної (VR) та доповненої (AR) реальності як чинник розширення можливостей віртуальної мобільності [13]. А. Рахманова

(A. Rakhmanova) демонструє потенціал проєктного навчання у STEM-контексті для розвитку міждисциплінарних і глобальних компетентностей [14], а Г. Марчишак (H. Marchyshak) зосереджується на підготовці дизайнерів до співпраці з іншими креативними індустріями у транснаціональному середовищі [15].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання інтересу до віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти, у наукових дослідженнях зберігається фрагментарність у трактуванні змісту та структури компетентностей глобальної мобільності. Крім того, спостерігається недостатня визначеність механізмів їх формування у віртуальних академічних обмінах. Недостатньо досліджено питання інституційної інтеграції віртуальної мобільності у формальні освітні програми, академічної порівнянності результатів навчання та ефективності транснаціональних альянсів як цілісного освітнього середовища, що стримує системне впровадження таких форматів.

Запропоноване дослідження спрямоване на подолання зазначених прогалин шляхом комплексного аналізу компетентностей глобальної мобільності, організаційно-педагогічних механізмів віртуальних академічних обмінів і оцінювання їх ефективності з позицій освітніх результатів та інституційного визнання. Отримані результати створюють наукове підґрунтя для вдосконалення практик віртуальної інтернаціоналізації та розвитку транснаціональних альянсів закладів вищої освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретичних і практичних засад формування компетентностей глобальної мобільності в системі вищої освіти шляхом використання віртуальних академічних обмінів і транснаціональних альянсів закладів вищої освіти в умовах цифрової інтернаціоналізації освітнього простору.

Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі завдання:

1. Проаналізувати зміст і структурні компоненти компетентностей глобальної мобільності в умовах розвитку віртуальних форм міжнародної академічної взаємодії.

2. Дослідити організаційно-педагогічні механізми реалізації віртуальних академічних обмінів і діяльності транснаціональних альянсів закладів вищої освіти та оцінити їх ефективність щодо формування міжкультурної взаємодії та освітніх результатів.

3. Виявити основні науково-практичні проблеми формування компетентностей глобальної мобільності в умовах віртуальної інтернаціоналізації та обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності практик віртуальної мобільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах поширення віртуальних форм міжнародної академічної взаємодії компетентності глобальної мобільності трансформуються з чинника фізичної інтернаціоналізації у функціональну здатність до ефективної діяльності в транснаціональному освітньому просторі. Їх формування ґрунтується не лише на переміщенні між освітніми системами, а й на здатності інтегруватися у різні академічні культури, працювати за неоднорідними нормативними правилами та здійснювати спільну освітню і наукову діяльність у цифровому середовищі. За таких умов зміст компетентностей глобальної мобільності набуває чіткої структурованості, що дає змогу розглядати їх як цілісну сукупність взаємопов'язаних компонентів, релевантних специфіці віртуальних академічних обмінів (табл. 1).

Таблиця 1

Структурні компоненти компетентностей глобальної мобільності в умовах віртуальної академічної взаємодії

Компонент	Змістовна характеристика	Прояв у віртуальних академічних обмінах
Когнітивний	Знання про міжнародні освітні системи, академічні культури та формати навчання	Орієнтування в навчальних планах, системах оцінювання та академічних вимогах закладів вищої освіти-партнерів
Комунікативно-міжкультурний	Здатність до ефективної взаємодії в багатокультурному академічному середовищі	Робота в міжнародних онлайн-командах, участь у спільних курсах і проєктах
Цифровий	Навички використання платформ дистанційного навчання та інструментів спільної роботи	Використання систем управління навчанням (Learning Management System, LMS), платформ відеоконференцій і хмарних середовищ
Саморегулятивний	Здатність до автономного навчання та управління власною освітньою діяльністю	Самостійне планування навчального навантаження та дотримання академічних дедлайнів
Інституційно-адаптивний	Готовність діяти в умовах різних академічних стандартів і процедур	Визнання кредитів, узгодження результатів віртуального навчання з національними освітніми програмами

Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 1323; 2, с. 6; 4, с. 482; 5, с. 16; 7, с. 131]

Когнітивний компонент реалізується через залучення здобувачів освіти до спільних онлайн-модулів, розроблених закладами вищої освіти різних країн, що передбачають роботу з відмінними за змістом навчальними планами, системами оцінювання та академічними правилами. У практичному вимірі це формує здатність критично аналізувати освітні вимоги різних інституцій і переносити набутий досвід у нові академічні або професійні контексти [7, с. 131].

Комунікативно-міжкультурний компонент формується в процесі регулярної взаємодії в міжнародних навчальних групах, де спільна робота над кейсами, проєктами або дослідницькими завданнями потребує узгодження

різних стилів академічної комунікації. Практика віртуальних обмінів демонструє, що саме тривала командна взаємодія в цифровому середовищі сприяє формуванню стійких навичок міжкультурного академічного діалогу та взаємної відповідальності за спільний результат [2, с. 6]. Цифровий компонент набуває системоутворювального значення, оскільки відповідна інфраструктура є базовим середовищем реалізації віртуальної мобільності. Робота з системами управління навчанням, інструментами синхронної та асинхронної комунікації, а також хмарними сервісами спільної роботи формує універсальні цифрові навички, які є репродуктивними в різних транснаціональних освітніх альянсах. Саморегулятивний компонент виявляється в умовах зниженого зовнішнього контролю та підвищеної автономії учасників віртуальних обмінів. Практичний досвід таких програм свідчить, що здатність самостійно планувати навчальну діяльність, поєднувати вимоги кількох закладів вищої освіти і дотримуватися узгоджених дедлайнів є основною передумовою досягнення стабільних освітніх результатів [4, с. 482]. Інституційно-адаптивний компонент реалізується на етапі інтеграції результатів віртуальної академічної мобільності у формальні освітні програми. У сучасних умовах це забезпечується за допомогою механізмів взаємного визнання кредитів, узгодження результатів навчання та стандартизацію процедур оцінювання. Це дає змогу розглядати віртуальні академічні обміни як повноцінний елемент системи вищої освіти, а не як додаткову або неформальну освітню активність.

Організаційно-педагогічні механізми реалізації віртуальних академічних обмінів у межах транснаціональних альянсів закладів вищої освіти формуються як узгоджена система інституційних, дидактичних і управлінських рішень, спрямованих на інтеграцію міжнародної взаємодії у формальні освітні процеси. Такі механізми забезпечують перехід від поодиноких віртуальних активностей до сталих моделей спільного навчання, у межах яких формування глобальних компетентностей відбувається як

запланований і вимірюваний результат освітньої діяльності, а не як побічний результат участі в міжнародних ініціативах (табл. 2).

Інституційна координація між закладами вищої освіти в сучасних альянсах реалізується за допомогою постійно діючих міжуніверситетських органів, які відповідають за узгодження результатів навчання, обсягів кредитів і процедур оцінювання. У практичному вимірі це дає змогу здобувачам освіти безперешкодно включитися у віртуальні академічні обміни, розуміючи наперед академічні наслідки участі та можливості зарахування результатів у власні освітні траєкторії [6, с. 4147].

Таблиця 2

Організаційно-педагогічні механізми реалізації віртуальних обмінів у транснаціональних академічних альянсах

Механізм	Характеристика	Функціональне призначення
Інституційна координація	Узгодження навчальних цілей, календарів і результатів навчання	Забезпечення порівнянності та взаємного визнання освітніх результатів
Спільне педагогічне проектування	Колективна розробка навчальних модулів викладачами з різних країн	Інтеграція різних академічних традицій у навчальний процес
Інтеграція у формальні програми	Включення віртуальних модулів до освітніх програм закладів вищої освіти-партнерів	Закріплення глобальних компетентностей як формального результату
Розподілена викладацька модель	Спільне викладання одного курсу кількома закладами вищої освіти	Формування досвіду навчання в транснаціональному середовищі
Цифрове освітнє середовище	Використання спільних навчальних платформ і засобів комунікації	Підтримка стабільності та масштабованості обмінів

Джерело: сформовано авторами на основі [4, с. 485; 6, с. 4147; 7, с. 136; 9, с. 11]

Спільне педагогічне проектування курсів змінює логіку створення навчального контенту, оскільки орієнтується на багатонаціональну аудиторію та різні освітні стандарти. Така практика забезпечує формування глобальних компетентностей не лише в здобувачів освіти, а й у викладачів, які набувають

досвіду координації методів навчання, критеріїв оцінювання та академічної комунікації в транснаціональному середовищі. Інтеграція віртуальних модулів у формальні освітні програми на практиці реалізується шляхом зарахування спільних курсів як обов'язкових або вибіркового компонентів навчальних планів. Це дозволяє трансформувати віртуальні академічні обміни з факультативної діяльності у структурний елемент підготовки фахівців, забезпечуючи сталість формування глобальних компетентностей. Розподілена викладацька модель створює умови для поєднання різних академічних підходів у межах одного курсу, що підвищує адаптивність здобувачів освіти до різних стилів викладання та оцінювання. Поєднання лекційних і практичних занять, проведених викладачами з різних закладів вищої освіти, стимулює розвиток здатності працювати в умовах відомчої та культурної різноманітності [9, с. 11]. Цифрове освітнє середовище в альянсах виконує функцію інтеграційної платформи, яка поєднує навчальні ресурси, комунікаційні канали та інструменти оцінювання. У сучасних умовах це дає змогу масштабувати віртуальні академічні обміни, забезпечуючи одночасну участь значної кількості здобувачів освіти без втрати керованості та якості освітнього процесу.

Оцінювання ефективності віртуальних форматів академічної мобільності потребує переходу від опису форм участі до аналізу досягнутих освітніх результатів, релевантних вимогам формальної вищої освіти. У цьому контексті ефективність розглядається як ступінь відповідності між задекларованими цілями віртуальної мобільності та фактичними результатами навчання, які можуть бути об'єктивовані, зіставлені та інституційно інтегровані [2, с. 7]. Визначальним є не сам факт участі у віртуальних обмінах, а здатність таких форматів забезпечувати відтворені результати у сфері міжкультурної академічної взаємодії, якості освітніх досягнень і формального визнання сформованих компетентностей (табл. 3).

Таблиця 3

Аналітичні критерії ефективності віртуальних форматів академічної мобільності

Критерій	Об'єкт оцінювання	Аналітичний результат
Міжкультурна взаємодія	Характер і глибина спільної навчальної діяльності	Сформованість стійких моделей академічної співпраці
Освітні результати	Досягнення узгоджених результатів навчання	Академічна еквівалентність результатів
Інституційна інтеграція	Ступінь формального визнання результатів	Інкорпорація у структуру освітніх програм

Джерело: сформовано авторами на основі [2, с. 9; 5, с. 19–20; 7, с. 142; 15]

Емпіричні результати діяльності транснаціональних альянсів закладів вищої освіти свідчать про те, що ефективність віртуальних форматів академічної мобільності досягається за умови використання узгоджених результатів навчання та уніфікованих критеріїв оцінювання. У межах Європейської ініціативи закладів вищої освіти станом на 2024–2025 роки функціонує понад 65 академічних альянсів, які об'єднують більш ніж 570 закладів вищої освіти з понад 35 країн та охоплюють близько 11 мільйонів студентів [16]. Це створює масштабну інституційну основу для порівняння результатів різних форматів академічної мобільності. Міжкультурна взаємодія у віртуальних форматах академічної мобільності в межах таких альянсів реалізується не на рівні епізодичних контактів, а завдяки структурованій спільній академічній діяльності в міжнародних навчальних групах. Це підтверджується реалізацією понад 600 спільних освітніх курсів і програм, з яких близько 160 мають статус повноцінних спільних програм, а понад 430 представлені у форматі короткострокових модулів і мікрокреденціалів, значна частина яких здійснюється у віртуальному або змішаному форматі [17]. Така організація взаємодії дозволяє досягати сталих моделей міжкультурної академічної співпраці, орієнтованої на спільний результат. Якість освітніх результатів у віртуальних форматах академічної мобільності гарантується завдяки зіставленню досягнутих результатів навчання з вимогами освітніх

програм закладів вищої освіти-учасників. У діяльності академічних альянсів це досягається шляхом застосування узгоджених результатів навчання та спільних інструментів оцінювання, що забезпечує академічну порівнянність результатів незалежно від конкретної форми мобільності. Інтеграція набутих компетентностей у формальні освітні програми реалізується через зарахування результатів віртуальної академічної мобільності як кредитних компонентів навчальних планів. Такий підхід засвідчує, що результати віртуальних форматів визнаються на інституційному рівні та можуть бути відтворені в межах різних освітніх контекстів, що підтверджує їхню функціональну еквівалентність традиційним формам академічної мобільності.

Формування компетентностей глобальної мобільності в умовах віртуальної інтернаціоналізації супроводжується комплексом науково-практичних викликів, зумовлених інституційною логікою функціонування системи вищої освіти та нерівномірністю розвитку цифрового освітнього середовища. Однією з основних проблем залишається обмежена інтеграція віртуальних форматів мобільності у стратегічні та нормативні документи закладів вищої освіти, унаслідок чого такі формати часто мають проєктний або експериментальний характер і не розглядаються як повноцінний елемент освітніх програм [1, с. 1326]. Це ускладнює системне формування глобальних компетентностей і знижує передбачуваність освітніх результатів для здобувачів освіти.

Суттєвою перешкодою постає цифрова нерівність, яка виявляється як у різному рівні доступу до технічної інфраструктури, так і в неоднаковій цифровій готовності здобувачів освіти та викладачів. Обмежений доступ до стабільного інтернет-зв'язку, сучасних цифрових платформ і ліцензійного програмного забезпечення безпосередньо впливає на якість участі у віртуальних академічних обмінах, що спричиняє асиметрію освітнього досвіду та нерівномірного формування компетентностей глобальної мобільності навіть у межах однієї програми. Окрему групу проблем становлять питання

академічного визнання результатів віртуальної мобільності. Відсутність уніфікованих підходів до зарахування результатів навчання, отриманих у цифровому транснаціональному середовищі, зумовлює вибірковість і непослідовність рішень на рівні окремих освітніх програм та закладів вищої освіти. Це знижує мотивацію здобувачів освіти до участі у віртуальних обмінах і обмежує їхній потенціал як інструмента формального розвитку глобальних компетентностей. Науково-практичну складність також становить узгодженість освітніх стандартів і результатів навчання між закладами вищої освіти-партнерами. Різні підходи до формулювання результатів навчання, оцінювання та обсягу академічних кредитів ускладнюють забезпечення академічної порівнянності та створюють ризики формалізації віртуальної мобільності без досягнення глибинних освітніх ефектів. У таких умовах компетентності глобальної мобільності можуть формуватися фрагментарно, без чіткої відповідності між задекларованими цілями та фактичними результатами навчання [7, с. 142]. Додатковим проблемним аспектом є обмежена педагогічна підготовленість викладачів до роботи у віртуальних транснаціональних форматах, що знижує якість міжкультурної взаємодії та ускладнює реалізацію спільних освітніх завдань. Поєднання зазначених проблем свідчить про те, що віртуальна інтернаціоналізація, попри значний потенціал, потребує науково обґрунтованого переосмислення інституційних, нормативних і педагогічних засад формування компетентностей глобальної мобільності з метою запобігання їх формальному або декларативному впровадженню.

Підвищення ефективності формування компетентностей глобальної мобільності в умовах віртуальної інтернаціоналізації потребує переходу від епізодичного використання віртуальних академічних обмінів до їх системної інституційної інтеграції в діяльність закладів вищої освіти і транснаціональних альянсів. Доцільним є закріплення віртуальної академічної мобільності у стратегічних та освітніх документах закладів вищої освіти як

повноцінного інструмента інтернаціоналізації з чітко визначеними результатами навчання та механізмами забезпечення якості. Важливим напрямом удосконалення є узгодження результатів навчання та критеріїв оцінювання між закладами вищої освіти-партнерами, що забезпечує академічну порівнянність і підвищує довіру до результатів віртуальної мобільності. Використання спільних рамок результатів навчання сприяє послідовному академічному визнанню сформованих компетентностей і зменшує ризики формального зарахування без реального освітнього ефекту. Зменшення впливу цифрової нерівності може бути досягнуто шляхом розвитку спільної цифрової інфраструктури альянсів і забезпечення рівних умов доступу до навчальних платформ та ресурсів. Водночас необхідною умовою забезпечення якості освітнього процесу є підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у сфері педагогічного проектування спільних курсів та міжкультурної онлайн-взаємодії.

Висновки. Під час дослідження встановлено, що віртуальні академічні обміни та транснаціональні академічні альянси формують інституційно новий формат інтернаціоналізації вищої освіти, у межах якого компетентності глобальної мобільності набувають функціонального й вимірюваного характеру. Доведено, що за умов інтеграції віртуальної мобільності у формальні освітні програми, узгодження результатів навчання та застосування спільних критеріїв оцінювання такі формати забезпечують академічну порівнянність і можуть бути функціонально еквівалентними традиційним формам міжнародної мобільності. Виявлено, що основними обмеженнями ефективного формування компетентностей глобальної мобільності залишаються фрагментарність інституційного закріплення віртуальних обмінів, цифрова нерівність учасників освітнього процесу, відсутність уніфікованих механізмів академічного визнання та недостатня узгодженість освітніх стандартів між закладами вищої освіти-партнерами, що знижує відтворюваність і передбачуваність освітніх результатів. Обґрунтовано

доцільність інституціоналізації віртуальної академічної мобільності, розвитку спільних рамок результатів навчання та критеріїв оцінювання, а також підвищення педагогічної готовності науково-педагогічних працівників до роботи в транснаціональному цифровому середовищі як визначальних напрямів удосконалення практик формування глобальних компетентностей. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням валідованих інструментів оцінювання компетентностей глобальної мобільності, емпіричним аналізом довгострокових освітніх ефектів участі в транснаціональних альянсах і дослідженням механізмів інтеграції віртуальної мобільності в системи забезпечення якості вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Shen W., Xu X., Wang X. Reconceptualising international academic mobility in the global knowledge system: towards a new research agenda. *Higher Education*. 2022. Vol. 84, № 6. P. 1317–1342. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00931-8>.
2. Selmer J., Dickmann M., Froese F. J., Luring J., Reiche B. S., Shaffer M. The potential of virtual global mobility: implications for practice and future research. *Journal of Global Mobility*. 2022. Vol. 10, № 1. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1108/JGM-07-2021-0074>.
3. Guo Y., Jasovska P., Rammal H. G., Rose E. L. Global mobility of professionals and the transfer of tacit knowledge in multinational service firms. *Journal of Knowledge Management*. 2020. Vol. 24, № 3. P. 553–567. DOI: <https://doi.org/10.1108/JKM-09-2017-0399>.
4. O'Dowd R. A transnational model of virtual exchange for global citizenship education. *Language Teaching*. 2020. Vol. 53, № 4. P. 477–490. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444819000077>.
5. Duffy L. N., Stone G. A., Townsend J., Cathey J. Rethinking curriculum internationalization: Virtual exchange as a means to attaining global competencies,

developing critical thinking, and experiencing transformative learning. *SCHOLE: A Journal of Leisure Studies and Recreation Education*. 2022. Vol. 37, № 1–2. P. 11–25. DOI: <https://doi.org/10.1080/1937156X.2020.1760749>.

6. Ruiz-Molina M. E., Moise M. S., Marín-García A., Gil-Saura I. Virtual mobility: sharing higher education knowledge internationally. *Proceedings of the 14th International Technology, Education and Development Conference*. 2020. P. 4144–4151. DOI: <https://doi.org/10.21125/inted.2020.1148>.

7. Volungevičienė A., Teresevičienė M., Daukšienė E. Academic networking in higher education through virtual mobility. *Human Right to Education in the Age of Innovations and Smart Technologies*. 2024. P. 123–166. URL: <https://www.vdu.lt/cris/bitstreams/4647cbbc-4d97-43c6-bdc8-7225e923d1b7/download#page=125> (дата звернення: 31.10.2025).

8. Бебко С. Інтернаціоналізація та кооперація системи вищої освіти України в умовах глобальних викликів. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (21). С. 28–38. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-28-38](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-28-38).

9. Заячук Ю. Освітні програми ЄС та можливості для викладача українського університету. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 5–19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-5-19>.

10. Boiko O., Hurskaya V., Moroz T., Tron T. V., Kozak V. Análisis de métodos de enseñanza del inglés como lengua extranjera mediante tecnologías multimedia. *Revista Eduweb*. 2025. Vol. 19, № 2. P. 70–81. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2025.19.02.5>.

11. Ardelian O., Kryva L., Vlasenko O., Boiko O., Benkovska N. Cultural exchange and cross-border dynamics in Europe: exploring language, heritage, and shared ideals. *Multidisciplinary Science Journal*. 2024. Vol. 6. Article e2024ss0708. DOI: <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0708>.

12. Hrabko L. Innovative approaches to teaching blond techniques in the professional training of salon service specialists. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17092106>.

13. Guk V. Professional training of makeup artists in the film industry in the transition to VR and AR technologies. *Sciences of Europe*. 2025. Vol. 166. P. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15654500>.

14. Rakhmanova A. Project based learning methodology through the creation of original macarons in STEM context. *Sciences of Europe*. 2025. Vol. 170. P. 26–33. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16803180>.

15. Marchyshak H. Innovative educational practices in the professional training of designers for collaboration with other creative industries. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17533021>.

16. Outcomes and transformational potential of the European Universities Initiative. *European Commission – Education and Training*: вебсайт. 2024. URL: <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/european-universities-initiative/outcomes-and-potential> (дата звернення: 30.12.202).

17. Overview of the reported outcomes of the European *Universities Initiative*. *EU-CONEXUS*: вебсайт. 2025. URL: <https://www.eu-conexus.eu/en/2025/04/11/overview-of-the-reported-outcomes-and-transformational-potential-of-the-european-universities-initiative/> (дата звернення: 31.10.2025).